

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 9006/2021
06.04.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић, Драгане Миросављевић, Зорана Хаџића и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Вилијам Паспаловски, адвокат из ..., против тужене „Комерцијална банка“ АД Београд, чији је пуномоћник Иван Симић, адвокат из ..., ради утврђења и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 16305/19 од 18.12.2020. године, у седници већа одржаној 06.04.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 16305/19 од 18.12.2020. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 16305/19 од 18.12.2020. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 14096/18 од 16.04.2019. године, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснован, тужбени захтев тужиоца да се утврди да је одредба члана 6. став 1. уговора о динарском кредиту за рефинансирање бр. .. од 10.06.2016. године, закљученог између тужиоца и тужене, а којим се корисник кредита обавезује да банци на име фиксне накнаде за обраду кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење, плати износ од 2% од износа одобреног кредита утврђеног у члану 1. уговора, апсолутно ништава одредба уговора и да се обавезе тужена да тужиоцу на име стицања без основа исплати износ од 5.200,00 динара, са законском затезном каматом од 10.06.2016. године до исплате, као и захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој на име накнаде трошкова целог поступка плати износ од 45.000,00 динара, у року од осам дана од дана пријема писменог отправака пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 14096/18 од 16.04.2019. године, ставом првим изреке, утврђено је да је ништава одредба члана 6. став 1. уговора о динарском кредиту за рефинансирање бр. .. од 10.06.2016. године, којом је одређено да се корисник кредита обавезује да на дан пуштања кредита у коришћење плати туженој фиксну накнаду за обраду кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење у висини

од 2% од износа одобреног кредита утврђеног у члану 1. уговора. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу исплати износ од 5.200,00 динара на име неосновано наплаћене накнаде за обраду кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење по основу члана 6. став 1. наведеног уговора, са законском затезном каматом од 10.06.2016. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 36.800,00 динара са законском затезном каматом од наступања услова за извршење до исплате.

Виши суд у Београду је пресудом Гж 16305/19 од 18.12.2020. године, ставом првим изреке, одбио, као неосновану жалбу тужене и потврдио првостепену пресуду. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку.

Одлучујући о дозвољености ревизије, у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији, ради уједначавања судске праксе, због чега је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су закључиле уговор о динарском кредиту за рефинансирање бр. .. дана 10.06.2016. године, којим је банка одобрила тужиоцу износ од 260.000,00 динара. Одредбом члана 6. став 1. закљученог уговора о динарском кредиту за рефинансирање, уговорено је да се корисник кредита обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење банци плати једнократну накнаду у висини од 2% од износа реализованог кредита. Тужена је од тужиоца по основу наведених накнада наплатила износ од 5.200,00 динара дана 10.06.2016. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да је наведена одредба уговора о кредиту ништава, јер банка у смислу члана 1065. Закона о облигационим односима има право само на стварне трошкове који су настали из кредитног односа, а спорне уговорне одредбе не прецизирају који су то стварни трошкови кредита и зашто се исти везују за износ кредита. С обзиром на то, заузели су становиште да тужилац има право на враћање новчаног износа наплаћеног по ништавим одредбама на основу члана 104. и 214. Закона о облигационим односима, са законском затезном каматом од дана стицања, јер је тужена банка несавесни стицалац.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених суда је засновано на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима, уговор је ништав, ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, а на ништавост суд пази по службеној дужности на основу члана 109. истог закона.

Према одредби члана 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да обвезнику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плати уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је то утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми, што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066.).

Право банке да обрачунава одређене трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закључења уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке регулисано је и подзаконским актима и то: Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини обрасца који се уручује кориснику („Службени гласник РС“ бр. 65/11), донетом на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“ бр. 36/11 и 139/14) који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају и на уговор о кредиту закључен 10.06.2016. године.

Одредбом члана 17. став 1. Закона о заштити корисника финансијских услуга, прописано је да су банка и давалац лизинга дужни да кориснику пруже информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на уговор о депозиту, кредиту или лизингу, уговор о дозвољеном прекорачењу рачуна, односно уговор о издавању и коришћењу кредитне картице за које показује интересовање (у даљем тексту: понуда), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду. Сагласно ставу 4. истог члана, понуда се исписује на прописаном обрасцу, на папиру или другом трајном носачу података и поред осталог садржи ефективну каматну стопу и укупан износ који корисник треба да плати, односно који треба да му се исплати, а приказан је на репрезентативном примеру у коме су назначени сви елементи на основу којих је тај износ обрачунат (тачка 8.), као и врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви, периоде у којима ће се мењати и начин измене (тачка 10.).

На основу наведених законских одредби, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга насталих у вези са реализацијом кредита, под условом да је у предговорној фази информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на његов терет, понудом која је то садржала.

У конкретном случају, понуда од 06.06.2016. године достављена тужиоцу пре закључења предметног уговора садржи врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, па тако и податак о једнократној накнади за обраду кредитног захтева у износу од 5.200,00 динара, који је тужиоцу и

наплаћен. Пошто је тужилац, садржином наведене понуде, у предуговорној фази обавештен о врсти и висини накнаде која пада на његов терет, банка није била дужна да доказује структуру нити стварне трошкове ове накнаде, нити је таква уговорна одредба неодређена, у смислу одредбе члана 46. Закона о облигационим односима у вези одредбе члана 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга. То значи да предметна уговорна одредба на основу које се тужилац обавезао да изврши плаћање по основу једнократне накнаде за обраду кредитног захтева није ништава, па је тужбени захтев тужиоца којим тражи враћање наплаћеног износа на основу тих одредби, са припадајућом каматом, неоснован, на основу одредбе члана 104. став 1. и 214. Закона о облигационим односима, у вези одредбе члана 103. став 1. истог закона.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој, на основу одредбе члана 165. став 2. у вези члана 163. став 2, 153. став 1. и 154. став 2. Закона о парничном поступку, припадају трошкови целог поступка. Износ ових трошкова одмерен је према опредељеном захтеву и то: на име заступања од стране пуномоћника адвоката на два одржана рочишта 15.000,00 динара, састав жалбе 12.000,00 динара, сагласно Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката („Службени гласник РС“ бр. 121/12), састав ревизије 18.000,00 динара, сагласно важећој Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката. Овај суд је имао и захтев тужене за накнаду трошкова судских такси из поднеска од 16.04.2019. године и закључио да јој не припада ова накнада јер захтев није опредељен у односу на врсту правне радње за коју се тражи накнада, како је прописано чланом 163. ЗПП. Туженој није признат нити трошак ПДВ-а јер нису достављени рачуни о извршеним адвокатским услугама у односу на предузете парничне радње у овој парници, сагласно члану 42. став 1. тачка 2. Закона о порезу на додату вредност („Службени гласник РС“ бр. 84/04...5/16). Захтев тужене за увежање трошкова адвокатских услуга на име два кумулативно постављена тужбена захтева (захтев за утврђење и захтев за исплату) је без значаја у ситуацији када је захтев за исплату доспео, као у конкретној ситуацији, тако да би самостално постављен захтев за утврђење тада био без правног интереса.

На основу члана 416. став 1. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина,с.р.**

**За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Милановић**